

Budapest, 1874.

53. szám.

December 31.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Az év végén.

(K.) Midőn valamely munkát befejeztünk, még egyszer végig szoktuk nézni; megforgatjuk, hogy lássuk hiányait, s javítsunk rajta, ha lehet, vagy legalább jövőre, okulva a tapasztaltokon, a hibákat elkerülni ügyekezünk. S amit a munkával teszünk, nem kell-e ugyanazt alkalmaznunk az időszakra is, melyet évek nevezünk, midőn annak befejezéséhez érünk? Nem int-e a határpont, mely a multat a jövőtől elválasztja a visszapillantásra s elmékedésre, hogy tanulást a múltból utaválól a jövőre? Aki nem máról holnapra tengeti életét, hanem határozott életcél lebeg előtte, az érzi annak szükségét, hogy ilyenkor megállapodjék s számot vetve magával kérdezze, vajjon az ösvény, melyen halad, elvezeti-e oda, hová törekszik s vajjon nincsenek-e akadályok az utban, melyek talán a cél veszélyeztetése nélkül elkerülhetők lennének?

Egy év! mily rövid, mily jelentéktelen időköz, midőn tul vagyunk rajta! Elmerül, megsemmisül a multak oceánjában, eltörpül a jövő nagyságával szemben. Mily rövid azoknak, kik az élet szükségait nem ismerik, vagy akik boldog meglepedésben, hasznos munkálkodással töltik idejüket, ellenben mily végtelenül hosszú azoknak, kik nehéz küzdelmek között minden lépten csak a sors csapásaival találkoznak, vagy kik munkátlanlanságukért megérdemlett unalommal bűnhődnek.

Semmiel sem kell fősvénykednünk annyira, mint az idővel, mondá egy régi böcs, s mégis van-e valami, mivel az emberek pazarabbul bánnának? Elvesztett pénzt, vagyont visszaszereshetünk; az elvesztett idő visszahozhatatlan. Oly rövid az emberi élet, oly szűk a határ, mely életének kezdete s vége között van, hogy midőn az alkotás és cselekvés terére lépett, már egyik lábával megérinté azon ajtót is, mely kivezet oda, hol megszűnt minden földi működés.

Népek élete hosszabb, mint az egyéné, az idő mindkettőre egyaránt drága; a mulasztás azonban következményeiben ezerszerre károsabb egy nemzetre, mint egyes emberre nézve, s az elkövetett hiba, mindig jobban megboszulja magát népeknél, mint egyéneknél.

Ha visszapillantunk a lefolyt évre, vajmi kevés örvendetesre fogunk találni nemzetünk életében. Az eredmény, mit felmutatni tudunk egy évi működésből, vajmi csekély a teendőkhöz képest, melyeket végezni kellett volna. Rosz termés, pénzválság elégségesek voltak arra, hogy lankaszak munkásságunkat, s a helyett, hogy ez még inkább cselekvésre s nagyobb tevékenységre sarkallt volna, hogy visszapótolhassuk vesztésünket, elégségesnek tartottuk ugyszólván összetett kezekkel jajveszékelní bajaink felett. Az időt pazaroltuk meddő vitatkozásokkal, s eleget véltünk tehetni hazafiúi kötelességeinknek, ha egymás fejéhez minél nagyobb gombaságot s minél több szemrehányást tudtunk vágni. A törvényhozás e tekintetben elég sajnós, nem képezett kivételt, sőt inkább első adott példát, a sajtó pedig nem maradt mögötte; s a pártszenvedély hullámai kihatottak mindenfelé, a társadalom minden rétegébe.

Egy kis falu egyszer a lángok martaléka lett. A lakosok az első pillanatban, midőn betakarított termésüket s házaikat megsemmisülni látták, jajgatni kezdtek, majd egymást vádolták s összeveszttek afelett, hogy kinél ütött ki a tűz. Az ellenségeskedés már napok óta tartott és a helyreállítási munka sehogy sem haladt, mert az emberek nem tudták s nem akarták egymást megérteni, hanem mindannyiszor újból elkezdték a veszekedést. Végre egy idegen utas vetődött közéjük, ki hallva a veszekedés okát, azt a tanácsot adta nekik, hogy tegyék félre egyelőre annak eldöntését, hogy hol kezdődött a tűz, ehelyett azonban fogjanak közös erővel és egyetértéssel a falu felépítéséhez, ha azután elkészültek, akkor lesz idejük kisütni

kinek a háza gyult ki legelőször. A falusiak megfogadták a tanácsot, házaik csakhamar felépültek s midőn a falu a közös jó akarat és megfeszített munka folytán még mielőtt a tél beköszöntött volna, újra helyre volt állítva, az embereknek a jó eredmény feletti örömben többé már eszökbe sem jutott, hogy min veszekedtek előbb s legfőlebb nevetni tudtak balgaságuk felett.

Vajha mi is okulnánk e kis falu példáján s tudnánk komolyan elhatározni magunkat a gyümölcsöző munkára, hogy tető alá hozzassuk a házat, mielőtt még nehezebb idők viharai következnek be s mielőtt még késő lenne. Legyen munkásság s a drága idő lelkismeretes felhasználása a jelszavunk, mert csak úgy fogjuk a háza iránti kötelességünket teljesíteni, hangozzanak folyton füleinkben a költő szavai:

Hass, alkoss, gyarapíts, s a háza fényre derül.

Azt pedig, kinek e világon minden létét köszöni, kinél az örök üdvösség van, a mindenható Istent leborulva kérjük, hogy áldja meg hazánkat és világosítsa meg azok elméjét, kiknek kezeibe e háza ügyeinek intézése le van téve.

A szegények mennyországa.

(Rajz.)

Endrődi Sándortól.

(Vége.)

Ismét néhány hét mult el. Én ez idő alatt több ízben meglátogattam Mariskát. Sohasem panaszkodott. Egyetlen szóval sem hozta elő: mi történt vele, de kissé búsnak, levertnek, szomorúnak látszott. Ha mosolygott: mosolyába valami fájó vegyült, ami egészen a szívemig hatott. Sejtennem kellett, hogy valami nagyon, nagyon bántja őt, hogy valamit titkol előttem.

Egy vasárnapi estén nem tudtam továbbra is oly türelmes lenni s így szólítottam meg:

— Önt valami bántja, kedves Mariska. Hiába minden titkolózás, én keresztül látok lelke fátyolán. E háznál valami történt önnel. Ön nincs megelégedve sorsával. Én látom azt, én tudom azt.

— Legyen nyugodt, kedves barátom. Biztosíthatom, hogy semmi sem történt s én meg vagyok elégedve sorsommal. Itt mindenki szíves, barátságos hozzám s a kis gyermekek végtelenül szeretnek.

Hisz ez igen természetes! Ki ne szeretné Mariskát? Ez ártatlan, kedves, okos lényt, aki minden rosznak még gondolatától is távol van. Talán jó anyja jut eszébe olykor és akkor szomorú lesz, bús lesz, elsötétítik az emlékek, hogy nem ölheti, nem csókolhatja őt többé. Megnyugodtam hitemben, annál is inkább, mert boldogságát, megelégedését hinnem jól esett. A szív önzőbb, mint gondolnók s mindazt, ami kellemesen érinti, hamar befogadja. Azután magamban arra is gondoltam, hogy egy kis bánat nem árt Mariskának; mióta busongva látom, sokkal szebbnek tűnik fel előttem. A fájdalom érdekessé teszi az arcokat, a szemeket, bizonyos bájos halványsággal önti el a vonásokat s a sze-

meknek oly különösen igéző élénkséget kölcsönöz. Egy angyal bánkodása volt ez.

Éjjelenként, midőn magányos szobámban merengve került az álom s égő lámpám mellett virrasztva hosszan hallgattam az éjszaka sajátságos hangjait: nem egyszer tűnt fel előttem ragyogó, halavány arcza s mély tűzü szemei, melyek a sötétségből, mint két nagy csillagfény, tündököltek rám. Egy ily éjjel ismét gondolataimmal vesződtem és semmiféleképen nem tudtam megpihenni. Ő állt előttem, az ő arcán csüngött tekintetem és bánatával társalogtam. De most e bánat sem tudott megnyugtani, sőt ellenkezőleg! Valódi okát akartam kitalálni s ez meglehetősen fárasztó töprenkedésekbe került. Mintha égő betűk meredtek volna rám az éjből: örökösen e kérdés foglalkoztatott: Miért oly bús? Miért oly hideg és miért oly halavány? Mari vig volt — a mostani Mari csak árnya a réginek. Honnan van ez? Mi történt vele? Mert valaminek közbe kellett jönie, hogy ily váratlanul és gyorsan átalakítja. Lelkem minden erejével, kutató elmém minden buzgóságával rajta voltam, hogy földeritsem a talányt. Egyszerre egy borzasztó gondolat villant meg agyamban.

Szeret valakit!

Igen! az ünnepélyek, melyek ama házban majdnem mindennaposok; a fény, a sok vendég, a hódolók, szép szavak és végre helyzete, mind, mind arra a gondolatra vezet, hogy valaki megzavarta Mariska fejét s most természetesen titkolja azt előttem, mert hisz előtte alig titok többé, hogy én őt nagyon, nagyon szeretem.

Valakit jobban szeret, mint engem. Engem tán úgy szeret, mint barátját, mint testvérét, de azt a más t, azt úgy szereti, mint kedvesét.

Ah, egy kedves miatt, akit igazán szeretünk, sokra képesek vagyunk. Azért képesek vagyunk hallgatni, titkolózni, szenvedni éveken keresztül: kiállanók érte a pokol összes kinjait, mert érte vérzeni és égni kéj nekünk. Belehalványodunk a gyötrelmekbe, lelkünk belebetegszik a fájdalomba, de sem a gyötrelmről, sem a fájdalomról nem mondanánk le semmiért, mert mindkettő élvezet, tudva azt, hogy érte van!

Tehát csak álom volt az egész. Egész földi boldogságom nem egyéb, mint egy tovarebbenő ködkép, egy könnyű nyári felleg árnya, melyet a leggyengébb fuvalom is tovább sodor.

Szívem összeszorult. Nagyon fáj a kora csalódás. Most már bizonyos voltam a valóban. Többé nem képzeletem, de megtaláltam a titok zárát; áthatoltam a bizonytalanságok és kétségek sűrűjén s a tiszta megoldás állott előttem, világosan, mint a napfény.

De hát, mi is vagyok én tulajdonképpen? Egy szegény, nyomorult teremtmény, akinek épen annyija van, hogy úgy ahogy eltengetheti életét. Azért, hogy becsületes lelkem és jó szívem van, nem vagyok több bármely közönséges halandónál. Az kellene, hogy kincseim legyenek, melyek megkápráztassák a szemet; előkelő modorom, melylyel port hinthetnék a világ szemébe; hiúságom, melynek fényét és ürességét kivihessem a piacra s ott mint nagy értékű kincset, áruljam, dobra verjem. Igen! ily »tulajdonok« kellenének nekem, hogy őt is meghódíthassam magamnak

mindörökre. Így mit talál rajtam? Van-e jogom követelni tőle, hogy hű maradjon hozzám? Fogadtunk-e mi egyáltalában egymásnak hűséget? Hiszen jóformán még nem is beszélünk szerelemről. Én jó voltam hozzá és segélyére voltam, de ezzel csak kötelességemet teljesítettem s a kötelesség nem bir oly varázsszal, hogy valakit végleg megigézzen. Ah, így lesz, így lesz! kiáltottam magamban. O csak jószágomat viszonzotta s nem szerelmemet, melynek nagyságáról és tisztaságáról eddig talán nem is volt alkalma meggyőződni.

S ki tudja: még mi mindent össze-vissza nem gondoltam!

Azután megint ki akartam a fejből verni e kísértő rosz gondolatokat; könyvet vettem elő és olvastam, mohón, mintha az a könyv nagyon érdekelt volna, pedig tulajdonképen semmit sem értettem belőle. Nem tudtam a betűkhöz kötni figyelmemet.

Mindig és mindig csak ő állt előttem.

Ugy tűnt elő minduntalan, mint a véget érni nem akaró éjszaka valamely elüldözhetetlen kísértetjelenése.

Oly bódító, oly kedves, oly tüneményesen szép volt, talán épen azért, mert először éreztem igazán, hogy elvesztem, hogy nem lehet soha sem az enyém. Annyira különös lények vagyunk, hogy kineseink tulajdonképeni értékét csak akkor tudjuk valóban becsülni, midőn már elvesztettük.

Kétségbe voltam esve.

Semmi sem történhetett volna velem, ami jobban lesújtott volna. Felkeltem, magamra kaptam ruháimat, a kályhát befütöttem hamarosan, a bádóg forralóba vizet öntöttem és a theához készülődtem. Mindezt azért tettem, hogy elfoglaltam magamat, hogy motozzak, bibeljek valamit, ami, legalább némileg, szórakoztasson.

Künn meglehetősen erős szél zugott és a havat koronkint odaverte ablakomhoz.

Épen jókor zugott a szél és csörömpölt ablakomon, most nagyon jól esett az idő zugására figyelmem: lelkemben is volt egy kis fergeteg. Rokonszenveztem az idővel. Oly kiesnyesnek, oly semmisnek tűnt fel előttem az élet! E pillanatban játéknak, balga játéknak tartottam azt, melyet jó vagy rosz kedvvel, de végre is le kell játszaniunk!

Jól van ez így!

Kár lenne sokat emésztődni érte. Homlokunkat egy kissé beletűtöttük a sors gerendájába — jól van! a homlok vérzik és vele vérzik szivünk, de elvérzik és akkor aztán nem fáj többé semmi sem. Öröm és kéj végül egyre megy ki! És mégis! úgy fáj elgondolni azt, hogy elmulunk, elveszünk, mint a hang, anélkül, hogy boldogok lettünk volna! Mert bár a boldogságot csak álomjátéknak, ködnek, árnyak nevezik, mégis szívesen vernők meg lelkünk szárnyait a csillogó, fényes ködben, szívesen időznénk a sugaras árnyban legalább néhány pillanatra!

A kis bádóg forraló dübörögni kezdett.

E hang újra fellármázott bus merengéseimből.

Leöntöttem a theát.

Csészében meggyújtottam a rumot és a kékes lángrózsákban gyönyörködtem.

E pillanatban halkán kopogtatta valaki ajtómat. Azt hittem, hogy álomhang s nem az ébrenléte. Bizonyosan csak úgy hallottam. A kopogás azonban ismétlődött.

— Szabad. Ki az? Tessék belépni, kiáltottam egymásután s nem minden meglepetés, csodálkozás és zavar nélkül.

Egy feketébe öltözött nőalak surrant szobámba, kis podgyászszal kezében. Arczát fátyol takarta.

Amint szobámba lépett, felvetette fátyolát.

Mariska állt előttem, halavány arczezal, de mosolyogva.

A meglepetéstől felsikoltottam.

— Csitt kedves barátom, ne zavarjuk fel mások békés álmait, szólt halkán miközben kezét nyujtotta, melyet én hévvel nyomtam ajkaimhoz.

— Nemde csodálkozik e késő látogatáson? folytatá. Majd mindent elmondok. Semmit sem fogok eltitkolni. Csak legyen türelemmel. Borzasztó éj volt, kissé átfáztam.

Ezzel odaült a kályha tüze elé és melengetni kezdte apró kis lábait.

Én a csodálkozástól még mindig szóvalan áhitattal néztem őt.

Felém fordult.

— Csak csodálkozzék, kedves barátom, ez az egész látogatás nem egyéb egy csodánál, de mégis igen természetesen fogja ön találni azonnal, ha történetemet elregelem.

— Mielőtt hozzáfogna, kedves Mari, egy kis theát kell önnek innia. Hiszen didereg, annyira fázik.

Kiöntöttem a theát, s odavittem neki a párolgó csészét. Ah, mily kedves volt, mikor piros kis ajkaival szüresülni kezdte! Olykor felvetette rám szemét és mosolygott:

— Pompás theája van!

Reszkettem a találkozás gyönyörétől.

— Tehát tudja meg, kedves barátom, hogy én velem ott nagyon roszul bántak s nem volt más menekvésem, mint hogy megszökjem ama házból. Nagyon sokat kellett szenvednem, de dacolni akartam a sorsal és helyzetemmel s dacoltam is mindaddig míg lehetlenné nem vált. Türelmem — pedig az én türelmem az angyalok türelmével vetekedik — végre megszakadt. Nem lehetett tovább maradnom. Oh az az asszony! és az az ember! Hogy bántak velem! Azoknak az angyalgyermeknek az anyja nagyon rosz asszony és engem vérig sértett folytonos megaláztatásaival. Férje — bizony kedves barátom, férje csak megvetést és utálatot érdemel. Én gyűlölöm őt lelkem mélyéből. Ah! ennyi szenvedés között, mily jól esett önre gondolnom.

— Mariska! kiáltottam a boldogságtól és gyönyörtől lázasan...

Ezután elbeszélte Mariska mindazt, ami ott történt vele. Elbeszélte Jenő ur aljasságait az első éji látogatástól a mai estig, mely időközben egy pillanatra sem szünt meg a szegény leányt üldözni.

— Érzeltet előttem, mint egy báb, majd fenyegetett — beszélt Mariska — végre ma este egy oly jelenet fordult elő a vacsra alatt az étteremben, mely a kiállhatatlan helyzetnek egyszerre véget vetett. Az

asszonyosság ahelyett, hogy férjét utasította volna rendre, ki engem minden alkalommal tolakodó előzékenységgel boszantott, mit én mindig hidegen visszautasítottam, — ma csipkelődni kezdett s később oly czmekkel illetett, melyeket eltűrnöm nem lehetett. Égtem a szégyentől, a haragtól, s minthogy szenvedélyeink fölött nem mindig tudunk uralkodni — én is átengedtem lelkemet indulatainak és hagytam kitörni szívem mélyéből mindazt, ami azt bérezek gyanánt nyomta már hetek óta. Ott hagytam őket az asztalnál, rohantam szobámba, összeszedtem csekély holmimat és távoztam a házból. Önhöz jöttem. Jobb szegénynek maradni, mint jó módot élvezni hasonló helyzetben. Elhatároztam magamban, hogy önnél keresek menedéket. Megvédelmez-e kedves barátom!?

— Oh Mariska! Bizhatna-e jobban másban, mint bennem, ki oly végtelenül, oly határtalanul szeretem önt...

Mariska arca égett, s szemei úgy tetszett, mondhatatlan örömtől lángolnak.

Kezét nyújtotta és mosolygott.

— Ugy-e ez a harmadik emelet, ahol az ön szobája van? kérdé azután.

— Kissé magasan vagyunk nemde, válaszoltam zavartan.

Mariska hangosan felkaczagott.

— Ah! inkább ez nagyon kedves. Oly közel vagyunk az éghez! A csillagok egészen bemosolyognak. De nem erről van szó. Én önnél nem maradhatok. Ön most rögtön szobát rendel számomra. Holnap pedig majd nagynénémhez megyek lakni.

Én engedelmeskedtem. Lesiettem. A vendéglőben nem volt üres szoba, de a vendéglősné, kinek elbeszéltem Mariska esetét, készséggel felajánlotta neki saját szobáját s maga jött fel velem érte a harmadik emeletre, hogy őt lekísérje.

Másnap Mariska átköltözött nagynénjéhez, ki őt most magához fogadta.

Nekem eközben sikerült biztosított állást szereznem, mely bár fényesnek nem volt mondható, de jóvedelméből szerényen meg lehetett élni. Megkértem Mariskát s ő igent mondott. Hat hét múlva egybekeltünk és midőn az oltárnál a pap áldását reánk adta, éreztük mindketten, hogy a szegényeknek is van földi mennyországuk, azon boldogság, melyet a tiszta, önzetlen szeretet nemes érzelme ad.

Az éji sötétben.

(Episód egy líres festő életéből.)

(Vége.)

Sebestyén alig mondá e szavakat, máris a festéklapot kezébe vevé, festéket kevert s a dologhoz ült.

»De mégis ki kell törülnöm — a haja nem elég finom, jobb esetem nincs — itt egy erősen jelzett vonal — mely az arcot öregíti — az ajkának kissé nyitva kell lenniök — hiszen imádkozik — így —«

És ragyogó szemekkel dolgozott a 15 éves rabszolga, ki sem írni sem olvasni nem tudott, kinek teste egészen sebhelyes, sávos volt a sok veréstől; mindent

elfelejtett, hogy rajtérhetik, elfeledte a korbácsütéseket, nem látott egyebet a madonnafőnél, mely minden esetronással szebbnek, dicsőbbnek tűnt fel s a reggeli nap fénytengerében tündökölt, mint az arany — nem hallotta a lépteket, melyek a teremhez mindinkább közeledének — nem vette észre, hogy az ajtó megnyílt, hogy Murillo s tanítványai beléptek s őt látva, mintegy kővé merevedve megálltak; — ő minden érzékével a művészet paradicsomában volt.

Ekkor megszólalt a mester ismert hangja:

»Sebestyén!«

A festéklap kiesett a halálra ijedtnek kezeiből, zavarodott félelem fogta el és szorítá össze hideg, vas-karokkal a geniustól dagadó kebelt, halásápadtság borítá el a tüzes arcot, a gyenge test erőtlenül esett össze és mozdulatlanul, hallgatva várta Sebestyén az ígért büntetést. — Ismerte a spanyolokat, kik a szegény rabszolgát, sokszor valami csekélységért is, a vérig kinozzák.

»Ki a te mestered, Sebestyén?« kérdé Murillo s közeledett hozzá.

»Ön, Sennor«, volt az igen halk felelet.

»Azt kérdem, hogy ki mestered a festészetben?«

»Ön, Sennor.«

»Hiszen én sohasem tanítottalak.«

A legnagyobb bámulat hangján mondta ezt.

»Ellestem az utasításokat, melyeket ön az urfiaknak adott«, felelé Sebestyén a legalázatosabb hangon. Barátságosan kérdé tovább Murillo:

»Igy tehát éjjel dolgoztál?«

»Nem, Sennor, nappal.«

»De hiszen tanítványaim rendszeren már hat óra-
kor itt vannak.«

»Felhasználtam az időt három órától ötig.«

Murillo mosolygott.

»És elfeledted, amit tegnap ígértem?«

A szegény fiu szemeit a földre sütötte s így nem láthatá, hogy a büszke spanyol arca barátságos fényben ragyogott és szeretet, sőt bámulat sugárzott belőle — ő a mester utolsó szavaiban csak komolyságot látott, keserű komolyságot és forró könnyei arczáról elhasznált köntösére esurogtak. Ekkor a tanítványok majdnem egyszerre kiálták:

»Kegyelem! Kegyelem!«

»Jőjj ide, Sebestyén«, mondá Murillo a lehető legszelidebben. A fiu kissé vonakodva ugyan, de engedelmeskedett. —

»Nem csak hogy kegyelmet adok neked, hanem még többet — jutalmat.«

»Jutalmat, jutalmat, Sennor?« ismétlé Sebestyén, ki alig volt képes lábain megállani, és könnyelt szemeit most nyíltan emelé a mesterre.

»Ígen, Sebestyén, jutalmat«, felelé Murillo jószá-
gosan.

»Ha mindazon nehézségeket tekintem, melyekkel megmérkőznöd kellett, míg egy ilyen főt festhettél, mint a madonnáé vagy egyáltalán bármi mást, amit tanítványaim képein teremtettél; ha meggondolom, hogy hány órát kellett alvásodból elvonnod, hogy a rajtakapás elől biztonságban lehess; továbbá, ha tekintetbe veszem, hogy míg mi a teljes fényes nap-

világnál dolgoztunk, addig te csak e nyomorult lámpa bizonytalan fényét, vagy legfeljebb az első reggeli szürkület gyenge világát használhattad föl — ha végre megfontolom, mily óriási szorgalmat, mily figyelmet fejtettél ki ismereteid megszerzésénél és rendezésénél — úgy igazán nem tudom mily jutalmat tagadhatnék meg tőled. Szólj tehát!»

Sebestyén nem tudta, ébren van-e vagy álmodik. Tekintete szanaszét barangolt, egyikről a másikra s bár mindeniknél a legszívélyesebb jó akarattal találkozott, mégis hallgatott.

»Bátorság, Sebestyén«, sugá Villavicemio.

»Kivánj, amit legjobban szeretnél; talán egy szép uj aranyat?«

»Égyet!« kiáltá Yerez, »legalább tizet.«

»Huszat! kiáltá Antonio«, »atyám szívesen ad huszat is!«

»Te nagyon bőkezűen bánasz az én erszényemmel«, mondá Murillo mosolyogva, »de én meg akarok felelni várakozástoknak. Nos, Sebestyén, tanítványaim szavai úgy látszik semmi benyomást sem tettek reád. — Szavamot adom neked, mint nemes és művész arra, hogy minden, amit tőlem kérhetsz, vonakodás nélkül teljesítenni fog — és lenne a te kívánságod bármily nagy, eléggé még sem lehetne téged megjutalmazni soha. Vagy talán nincs semmi kívánságod?«

»Oh igen, mester, van, de nem merem kimondani.«

És kérve kulesolá össze kezeit, mintha Murillo már ismerné a gyermek legbensőbb kívánságát s a miatt haragudnék reá.

»Bolond vagy?« mondá Antonio. »Miért nem beszélsz?«

»Beszélj hát«, mondá egy másik, »kérj aranyat!«

»Nem, kérj jobb ruhát!«

»Oh, tudom már, mit szeretnél te elérni«, mondá Villavicemio, »szeretnél Murillo tanítványa lenni.«

Egy sugár villant föl Sebestyén arcán.

»Igazán akarnád azt?« kérdé Murillo barátságosan.

»Nem.«

»Nem? Hát mit?«

»Atyámnak ma jó napja van, kérd tőle szabadságodat.«

Hangos kiáltással, melyben öröm és félelem sajátosságosan vegyülének össze, borult le Sebestyén Murillo lábaihoz.

»Szabadságot a tyámnak.«

»És te nem akarsz szabaddá lenni?« kérdé a megindult mester.

»Atyám szabadsága mindenk felett!«

Ekkor a büszkeség utolsó maradéka is eltűnt a büszke spanyol kebléből, a zokogó fölé hajolt, fölmelte és szorosán kebelére szoritá, nem törődve azzal, hogy Sebestyén könyözött arca kabátján a drága brüsseli csipkékét egészen átnedvesítette; egyike volt ez azon pillanatoknak, midőn a tiszta emberi érzelem vonul be a szívekbe s a rossz szenvedélyeket onnan elűzi.

»Atyád szabad, és te is az vagy«, mondá végre Murillo.

Hangos sohajok voltak most hallhatók, melyek a terem legtávolabbi részéből jövének.

Mindnyájan oda néztek s ott állt az öreg Gomez, keservesen sirva.

»Szabad vagy, Gomez!« kiáltá Murillo és kezét nyujtá neki.

»Szabad, hogy önnek szolgáljak éltöm fogytáig«, felelé az öreg könyek közt mosolyogva.

»Te, Sebestyén, tehetségedet megmutattad eeseted által — de azt is megmutattad, hogy nemes ember vagy, — még ma felveszlek tanítványaim közé.«

»De ezek az urak«, veté közbe Sebestyén félénken és az ifjakra mutatott, kiknek mindnyájuknak szemében könyek ragyogtak.

»Ők mindnyájan örülnek!« — kiáltá a nemes Suarez, — »hogy egy derék társat üdvözölhetnek, és üdvözlik őt a legszívélyesebben.«

Néhány év mulva egész Spanyolország büszkén említé Gomez Sebestyén nevét és annak művei még mai nap is bámulatra ragadnak műismerőt és laikust. A lángész nem ismer bilincset és korbátot.

(Németből.)

Fordította: P. S.

TÁRCZA.

A szó.

Hej maholnap a magyar szó
Ritka mint a fehér holló!

Kisfaludy K.

Mig az újabb kor tudományos törekvése oly kimondhatlan mohósággal sűrög-forog az ember úgy, mint a külvilág anyagi természeti törvényeinek kitanulása körül, hogy azokból minél nagyobb kézzelfogható hasznot huzhasson; addig nem hiányzanak egyének, kik a különféle nyelvek szavait, mint a léleknek leghivebb képmásait tevéen vizsgálódásuk tárgyává, részént az összehasonlítás, részént származtatás által azt eszközlik, hogy az anyagvilág törvényeinek ismerete mellett a lélek titkai is mindegyre világosabbakká lesznek előttünk, s így emberi nemünk régi vagy újabb törekvését is alapostól ártérthetjük.

Tisztelettel hajlunk ugyan meg azon hatalmas értelmek előtt, kik az embert és oktalan állatot egyformán elnyomó munka sulyát a lelketlen gözzel végeztetik; kik a hosszadalmas fáradsággal járó közlekedést villámgyorsasággal eszközlik, kik gondolatainkat egyszerre a világ végére röppithetik; de szó, a mi szó, meg kell vallanunk, hogy az ember mindezek daczára is mindig legemberebb az ő lelki életében és annak hallható képében, a szóban, mert a szó azon csodás központ, mely körül az ember műveltsége, multja, jelene és jövője forog; a szó azon útér, mely az ember erkölcsi és társadalmi életében egyformán lüktet.

Igy tehát a paradicsom gondtalan boldogságából kiesett ember, mig a kivüle álló nyers természet művelésére anyagi eszközöket talált föl, melyeknek segítségével azt változtatva finomabbá tehette, addig a legrégebb kortól fogva a mai napig a szó volt az, mely az ember ömmaga művelődésének és tökéletesebbé alakulásának egyetlen eszköze volt.

A hajdankor ködszerű homályában elenyésző Homerosz

görög költőnek művében olvassuk, hogy az ifju Achillest neve-
löje Phoenix arra tanította, miszerént épen úgy képes legyen
a szó, mint a tett terén megállni a maga helyét.

A görög műveltségnek csak csirában rejlő ezen jellem-
vonása még világosabb alakot öltött magára az ó-kor ezen leg-
műveltebb népének bővebb fölvirágzása alkalmával, midőn a
szó eredetét és csodás minéműségét nem csak oly jeles elmék
tették tanulmányuk különös tárgyává, mint Sokrates és Plato,
hanem a görög szó Athénének közterén oly hatalmas szónokok
ajkain is csegett, mint Perikles és Demosthenes, s a szólás
mesterségére a fiatalságot olyan ügyes és válogatott szavu em-
berek tanították, mint Sokrates, Isaeus stb.

A görögöktől kezdve, kik Európa műveltségének alapkö-
vét teszik, sem a rómaiak, sem az újabbkori nemzetek nem bir-
tak fölfüzdni oly dolgot, mely az emberies (hamanus) képző-
désnek sikeresebb vagy hathatósabb eszköze lehetett volna,
mint a szó.

Nem csak a rómaiak fektettek az ifjuságnak szóbeli képe-
zésére rendkívüli nagy súlyt, amint ezt Quintilianus római írő-
nak a szónoklati oktatások czim alatt írt szép munkája bizo-
nyítja; nem csak a szent atyák köszönik emberies műveltségök
magasztos tökélyét azon körülménynek, hogy ifju koruk alatt a
görög és latin szavak helyes illesztésében gyakorolták magukat;
hanem Európa későbbi művelődése alkalmával is egész a mai
napságig ott látjuk az emberies képzettségnek kiinduló pontját
a latin, magyar, német vagy bármely egyéb nyelvű szó-tanban.

A középkorban is nem kevésbé a művelődésnek első nél-
külözhetlen kelléke volt ugyan a latin grammatika, de még
inkább azzá lett az a tudományok fölébredése alkalmával, mi-
dőn a még műveletlen beszédű európai nemzetek előtt megnyil-
tak az ó-kori görögök- és rómaiaknak a szóbeli tökéletességet
illetőleg utólráhetlenül szép műveik.

Ez időtől kezdve az ifjuság tanfolyamának évei is attól
vették nevüket, amilyen szempontból kezelték egyik vagy másik
év alatt a lelket leginkább művelő dolgot, a szót.

Igy nevezték azután azokat, kik pusztán a szavakat tanul-
ták grammatistáknak, kik a szavak összeköttetését syntaxisták-
nak, kik az ékesszólást rhetoroknak, s végre, akik a szó legfől-
ségesebb alkalmazását vagyis a költészetet, poetáknak.

Ha a szó Európa művelődésének minden korszakán át és
annak minden nemzeténél egyformán ily nélkülözhetlen alapja
vala a műveltségnek, a legújabb korban még jobban azzá lett az,
midőn a mostani gondolkodás szerint már koránsem elég, ha
valaki előtt úgy, mint a régi görögök- és rómaiaknál csak anya-
nyelvének szavai ismeretesek, hanem elkerülhetlenül szükséges,
hogy két, három, sőt több nyelvnek szava is álljon az ember
rendelkezésére, ami mivel több nemzet iránti szeretetet hor-
doz magával, épen azért lélekben való öregbedést vagyis az
emberies művelődést jelezi; míg hajdanta csoda volt Mithrida-
tes király, aki tizennégy nyelvet tudott, most már Mezzofanti
bibornok lehet az, a]ki negyvenkét nyelvben volt jártas.

S csakugyan, míg az emberileg való műveletlenség min-
dig a kevésbeszédűségben nyilatkozott, akár a régi durva
spártaiaknál, akár jelenleg is a faragatlan embereknél, addig
a művelt lelkűségnek mindig a legbizonyosabb jele volt, mint
p. o. régi atheneiek-, vagy az újkori francziáknál a válogatott
és nemesebb érzelmeiket magukban foglaló szavaknak bősége
és könnyű folydogálása az ajkokról.

Ezen észrevétel ha egész nemzetre alkalmazzuk is, köny-
nyen megmagyarázza, hogy miért nem tartjuk p. o. a régi sar-
matákat művelteknek, mint akiktől ugyszólván semmi szó sem

maradt ránk, ellenben miért nevezzük szellemdusoknak azon
népeket, a melyekről írásban maradt gazdag szókincs tanuskodik,
s ha emberileg akarunk képződni, miért nyulunk olyan nemze-
tek szavaihoz, amelyek mind önmagukban, mind az egymás-
sal való összeköttetésben nagy tökélyre jutottak.

Valóban nincs is dolog, mely oly kevésbé lenne az idő
emésztő fogának kitéve, s ami a népek egykori létéről bizto-
sabbtan tanuskodnék, mint a szó.

Igy p. o. történeti emlék, építmény, vagy más egyéb
már nem igen mutatja, hogy a jelenleg Európában élő nem-
zetek előtt volt-e már e világrésznek lakosa, míg a szavak,
amelyekkel a legnagyobb folyókat és hegyeket nevezzük, két-
ségtelenné teszik egy ős nemzetségnek a létezését.

Ma már ugyan Európát román, germán és szláv népek
lakják, de p. o. a Kárpát, az Alpes, az Ural stb. hegyek nevé-
nek egyik nyelvben sincs értelme, miből nem következtethe-
tünk mást, mint hogy e szavakat a mostani nemzetek valami
kihalt régiebb népségtől örökölték.

Ha tehát a szavakban ily földi maradandóságot fölmul-
erő lappang, nem csoda, hogy a szavakat mondhatjuk azon
láncszemeknek is, melyek bennünket mindennél erősebben füz-
nek azon emberekhez és időkhöz, kik és melyek már elmúltak.

Igy míg a tudományok tárgyainak megnevezései a görög-
ök- és rómaiakhoz visznek vissza, az ibrik, findza stb. szavak
a törökökre emlékeztetnek, vagy az ulános szó a mongolokat
juttatja eszünkbe, addig az épen szoros értelmében lelkünk
megnevezésére használt keresztnevek közül a Mihály, János,
József, Mária, Anna stb. a régi zsidókhöz, Miklós és Kata-
lin a görögökhöz, Ferencz az olaszokhoz, Bernát a francziák-
hoz stb. köti lelkünket.

Ezen titokszerű lelki vonzódás a messze multhoz, s annak
valamely szó általi fölébredése az, mi a mélabus fájdalommal
eltelt magyar énekben is kifejeződik ily módon: »Rólad emlé-
kezőn hullanak könyei, Buval harmatoznak tündöklő mezei.«

S amint a szent István neve azon egy szó, mely a ma-
gyar lelket képes egy szebb multba ragadva andalító érzelmek-
ben ringatni, ugyanolyan a francziára a Napoleon, a lengyelre
Poniatovszky stb. szó.

Azonban szerfölött csalódnánk, ha azt gondolnók, hogy
csak a mult az, amelyhez füződő kedves emlékek egyes szavak
hallatára oly elevenen ébrednek kedélyünkben, mert nem
lehet tagadni, hogy a jelennek tengeri zajláshoz hasonló moz-
galmi közepette is egyes szavak azok, melyek körül a halan-
dók törekvései sorakoznak s azokkal egybe jegednek.

Nem csak a nyelvészek azok, akikről gunyolásképen
szólták mondani, hogy egyes szavakon rágódnak és azokért
veszekednek, hanem minden ember magával hordozza azon
természetet, hogy egy kedvencz szóért képes vagyónát és minden
tehetségét latba vetni, csakhogy annak érvényt szerezhessen.

Igy tehát nem csak szent Athanáz volt az, aki egy hitága-
zati szóért képes volt mindenféle üldözést eltűrni, nem csak a
tizenkilencedik század az, mely oly tele torokkal kiabálja,
hogy annál kevésbé tartsa meg, a szabadság, egyenlőség és
testvériség nagy szavait, hanem még az egyes ember is mindig
különös előszeretettel függ azon szavakon, melyeket édes
anyjától legelőször hallott az életben.

A szónak e csodásan bilincselő ereje az, mely akármely
nemzetnek íróját az anyanyelv művelése körül mindenkor lelke-
sitette, mely azokat, akik nyelvművelő akademiákat állítottak,
öszöntözte, mert tagadhatatlan dolog, hogy amint az egyes

ember szólásának megszüntével áll be annak halála, úgy a nemzeteknél is.

Azért is, ha van fájdalom, mely egy nemzetnek szívét saskeselyű körmökkel marcangolhatja, úgy bizonyára az — elnyomott szó — az, amelyről Vörösmarty az élő szobor című költeményében oly megrendítőleg beszél; s ha lehet, ami annak lelkében a szebb jövő reményének tüzet föllángoltathatja, úgy bizonyára a szóhoz jutás az, amit Kollár cseh tudós is ekkép mond: »Minden nép elmondta már a magát, most rajtunk szlávokon van a szólási sor.«

Azonban bármily fontosságot tulajdonítsunk is a szónak, amennyiben az a multnak hírnöke, vagy a jelen tevékenységének központja s a jövőnek záloga, mindenesetre mégis lelki minemiségének legsugárzóbb fényében ragyog az erkölcsi élet terén, midőn valami tulvilági erő módjára az anyagot olyanná teszi, amilyen ő maga.

Valóban akár az egyes családokat, akár a nemzeteket s azok kormányzási módját tekintjük, a cselekményeknek, vagy az ezekkel érintkezésben levő anyagnak olyannak kell lenni, mint a szónak.

Ha a családapa parancsszavát hallják a cselédek, nemde aszerént fognak azok eljárni cselekedeteikben; avagy, ha valaki a mesteremberről ruhát, szerszámot vagy más egyebet megrendel, vajjon nem az ő szava szerénti alakot és minőséget fogja-e az anyag magára öltetni, úgy annyira, hogy aki mellényt parancsol, mellény lesz az, amit készítenek és nem csizma, vagy hordó.

Az anyagnak és tényeknek a kimondott szó szerénti alakulása még beszédesebb az emberi társadalomban, ahol mindenki tudja, hogy a társadalmat összetartó törvény szintén nem egyéb, mint szó, de oly hatalmas szó, mely meg nem tűri azt, hogy az emberek tényei szerént ne történjenek, s akár a nagy sokaság szavazása akár pedig egyes embernek kényekedvélből származó ukáz legyen az, mindig magában hordozza azon erkölcsi fönséget, hogy az anyagnak azzá kell lenni, amit a szó mond.

Nem is lehet emberre nézve nagyobb lekisebbitést képzelni, mint ha szava meg levén fosztva az erkölcsi hatalomtól, az mitsém nyom a latban; s nem is képzelhetünk a társadalomra nézve nagyobb átkot, mintha a törvények szavai erkölcsi értékben szűkölködve a cselekményeket nem képesek maguk szerént idomítani.

E körülmény eléggé megmagyarázza, hogy miért vagyunk hajlandók több hitelt adni, vagy jobban engedelmeskedni az erkölcsös ember szavának; miért voltak maradandóbbak Mózes, Solon vagy Numa Pompilius törvényei, mint azok, amelyeket a selejtes erkölcsű emberek mindenféle erőszakkal iparkodnak érvényesíteni, miért hódol oly szívesen az emberiség általánosága a vallási törvények szavainak, míg a világiak ellen oly sokszor zúgolódik és föllázad.

S most miután a szónak az emberi élethez való viszonyát vázoltuk, kérdezhetjük, hogy teljes-e már a szóról való ismeretünk azon Szó nélkül, melyről szent János evangélista mondja, hogy mindenek ő általa lettek?

Van-e olyan szó, melyhez multunkat, jelenünket és jövőnket oly méltón fűzhetünk, mint ezen szó Jézus, kiről az egyházi ének szavai szerént már csak az emlékezés is legedesebb örvenkezés, kinek a birtoklása pedig meghalad minden gyönyört az ég alatt?

Avagy a szónak erkölcsi természete mutatkozott-e valaha a föld hátán tökéletesebb kifejezésben, mint midőn — a szó, az ige testté lett?

S azon szó, amely szerént egykor épen úgy idomult a beteges testek minéműsége, mint a háborgó tenger hulláma, ezen fönséges erkölcsi hatalmát elvesztette volna-e, midőn egy darab kenyérral szemközt azt mondotta: »Ez az én testem.«

Mindezekre az előzmények után épen oly könnyen megfelelhet a keresztény oktatásban részesült legkisebb gyermek, valamint arra is, hogy ha a szó az emberies (humanus) műveltségnek alapja és eszközlője, lehet-e emberies műveltséget képzelni e legfölségesebb és imálandó szó nélkül — Jézus?

Váry Gellért.

HETI KRÓNIKA.

A karácsonyi ünnep, mely ezuttal több év óta először ismét fehér mezben köszöntött be, elmúlt csöndben, s nem hozott semmi nevezetes ujságot ajánlékképpen azoknak, kik kedvelik a meglepetéseket. A politika teljesen szünetelt ezen idő alatt s még a távirda is szótlanabb volt, mint különben rendesen lenni szokott. Az emberek ilyenkor nem sokat törődnek a világ sorával s mindenki a családi tüzhely köré huzódik, hogy legalább azon gondoktól szabaduljon, melyekért nem csupán neki fáj a feje. A szenvedett kellemetlenségekért, fájdalmakért ott keres mindenki kárpótlást, s örömet, már akinek tudnillik van mivel dicsekedni, szintén oda viszi mindenki, hogy másokat is részesítsen benne.

A karácsony egyike a legszebb ünnepeknek, melyen az önzetlen szeretet ezerféleképpen szokott az emberekben nyilvánulni s midőn mindenki egyik a másikat felülmulni ügyekszik, hogy jótékonyágát éreztesse azokkal, kik nem részesültek a szerencse áldásaiban. Fővárosunk lakosságának egyik igen szép vonása, hogy minden alkalommal, de különösen karácsonykor megszokott emlékezni szegényeiről s segélynyújtása által ügyekszik feledtetni velök nélkülözéseiket.

Az idén is, mint rendesen az árvaházak, szegényintézetek karácsonfáit bőven ellátták mindenféle ajándékokkal s a népkonyhákban is gondoskodva volt ingyenebédokről, melyeket jó lelkű emberek rendeltek meg a szegények közötti ingyen kiosztásra. A szűk idők nem korlátozták a jótékonyágot, mely talán még boldogabbá teszi azt, ki gyakorolja, mint azt, ki élvezi.

A karácsony meghozta a telet is, s pár nap óta oly egészséges jó hidegünk van, milyent már csakugyan régóta ohajtottunk, s különösen ohajtottak a koresolyázás barátai, kik azonnal hozzá is láttak a városligeti tó jegén a mulatsághoz, hogy kárpótolják magukat az eddigi nélkülözésért. Ha a hideg így tart, pár nap alatt remélhetőleg a Duna is befagy, s ott hol most jég zajlik, a koresolyázók vig zaja s lárma fog hangzani. Ez azonban már alkalmasint csak a jövő évben fog történni s addig mi is bezárjuk krónikánkat, biztosítván egyébaránt tisztelt olvasóinkat, hogy mi azért a jövő évben sem fogjuk jégre vinni.

xyz.

RÖVID HIREK.

— A királyné ő Felsége születésnapján, f. hó 25-kén a főváros templomaiban ünnepélyes istenítisztelet tartatott. Az országgyűlés két háza elnökei által tolmácsolta szerencsekívánatait ő Felségének; a főpolgármester pedig fölkérte a belügyminisztert, hogy juttassa ő Felsége trónszámolyához a főváros üdvkívánatait. Az »Erzsébetház« növendékei ez alkalomra, szintén kifejezni ohajtván hódolatukat, tizenkét pár finom ha-

risnyát készítettek a Felsőasszonynak, mint intézetek fővédnökének.

— József főherceg s Klótild főhercegnő ö fenségeik a népkönyhák részére egyenkint száz forintot adományoztak.

— Mária Valeria főhercegnőnek Szabó Samu győri lakatosmester egy mesterileg készített picziny takaréktűzhelyt küldött ajándékba. Ö Felsége a királyné kegyes volt megengedni, hogy a kis főhercegnő az ajándékot elfogadhassa.

— A királyi várkert szepitési munkalatainak tervezete már elkészült s végleges helybenhagyás végett fölterjesztett ö Felségéhez. A tervet Ybl készítette. E terv szerint az építkezés a királyi kert aljában 155 ölnyi hosszúságra fog terjedni. Két végén három emeletes házak lesznek testörök és udvari személyzet számára. Alul 42 bolt lesz, bazár s ez utóbbi fölött terrasse lugasokkal. A várkert is új átalakításokon és szepitéseken fog átmenni. A munkához valószínűleg már a jövő hónapban hozzá fognak.

— Budapest tanácsa a fővárosi árvaházak és gyermekintézetek karácsonyfáira egyenkint 25—25 forintot szavazott meg. Magánosok is jelentékeny adományokat küldöttek részökre.

— Ifj. Simon Elek huszártiszt egy lovaglasi bravourral ezerforintos fogadást nyert, mely abban állott, hogy Brassótól Bukarestig egy lovon 20 óra és tíz percz alatt tette meg az utat.

— Bulyovszky Lilla asszony, a »Reform« értesülése szerint, jövő évi márcziusban vendégszerpeelni fog a nemzeti szinpadon.

— Königsseg Gusztávné, szül. Csáky Gizella grófnó elhunyt fiának Königsseg Móricz grófnak nevét viselő 2000 forintos ösztöndíjalapítványt tett, melynek 6 százalékos kamatja évenkint a budapesti k. r. főgymnasium egy kitünö szegénytanulójának fog kiadatni.

— Idösb. gr. Károlyi Istvánné a fővárosi gyermekmenhely részére 100 darabb öltönyt, 100 db gyermekfököttöt, 75 pár harisnyát, 20 rőf barkettet ajándékozott.

— A mücsarnok építési alapja ismét jelentékeny adományokkal gyarapodott legujabb idöben. A királyné ö Felsége ezer forintot adományozott e célra; számosan ezer forintos alapítványokat tettek. Ha a lelkesedés nem fog lankadni, ugy a mücsarnok teljes kiépítése már biztosítottnak tekinthető.

— A szivutczai vasuti hidat, mely fővárosunknak egyik legszebb monumentalis építménye, f. hó 23-ikán adták át ünnepélyesen a közforgalomnak. E nap emlékére az osztrák államvasutársaság, mely e hidat saját költségén a fővárosnak építette, ezer forintot küldött a fővárosi két árvaház részére.

— A héten folyvást oly hófúvások voltak, hogy a pósta csak rendetlenül közlekedhetett.

— Lucca Paulina asszony, a híres müvészö, a a bölesöde és gyermekmenhely javára január 2-ikán a redoutuban fog énekelni.

— Galanthán gr. Eszterházy Antal birtokán, a múlt héten nyolcz nap alatt 800 nyulat és 500 fácányt lött.

— A bécsi kölesönkönyvtárakban a sajtó rendörség nemrég kutatást tartott s számos erkölestelen s eltiltott könyvet elkobzott. — Paulmann udvari színész f. hó 20. a burgszínházban Schiller »Haramiá«-nak előadása közben szélhüvés folytán hirtelen meghalt.

— Halálozások. Dr. Kudelka István budapesti főreáltanodai tanár 51 éves korában. — Id. Vajdics János könyvkereskedö Nagy-Kanizsán. — Peanits Iván törvénytörési bíró Apatinban, tüdővészben. — Lang Barnabás pénzügyigazgatósági számtiszt Beregszászban f. hó 17-én. — Apostol László huszárfőhadnagy Keszthelyen, 38 éves korában.

— Az Arnim-pör már befejeztetett, s az ítélet kimondatott. A grótot a sikkasztás vádja alól a bíróság fölmentette, de okmányok jogtalan visszatartása miatt, a vizsgálati fogság beleszámításával, három havi fogságra ítélte. Az ítéletet mind a vádló mind a vádlott fölebbezte. — Valdek festész nemrég 109. születésnapját ülte meg Párisban. — Luiza hercegnö, II. Lipót király fiatal leányának esküvöje február 4-ikén lesz Fülöp Szász-köburggöthai herceggel. Az ara 16 éves, a völegény 30 éves. — A kazáni színház Oroszországban meggyült s földig égett. Szerencsére akkor ütött ki a tűz, midön a színház üres volt s így emberélet nem esett áldozatul. — Rossi Ernö egy római színházhoz szerződött husz előadásra. — A hannoverai királynö, Ágoston Ernö trónörökös és Mária hercegnö Gmundenből Párisba tették át telére lakásukat.

Elöfizetési fölhívás

a

„Katholikus Hetilap“

1875. évi folyamára.

Ezennel előfizetést nyitunk a »Katholikus Hetilap« 1875-dik évi folyamára s ajánljuk a tisztelt közönség becses pártfogásába.

Midön e lap vezetését átvettük, azon ígéretet tettük, miszerént törekedni fogunk érdekes és változatos tartalom, sziv- és észképző olvasmányok közlése által a »Katholikus Hetilap«-ot minél szélesebb körökben megkedveltetni és szivesen látott közlönnyé tenni a katolikus családok olvasó-asztalán. Adott ígéretünket ügyekezünk programunkhoz híven és lelkesmeretesen beváltani, s hogy mennyire teljesítettük ezt, arról első sorban a tisztelt közönség, melynek alkalma volt lapunkkal megismerkedni, maga legjobban tehet bizonyosságot.

Adtunk ismert, jónevü íröktöl irányczikkeket társadalmi kérdésekröl, költeményeket, eredeti és fordított beszélyeket, tárczánkban élénk változatosággal komoly tartalmu, ismeretterjesztö s ismét a kedélynek szánt könnyebb olvasmányokat. Heti krónikánk ügyekezett visszatükrözni a hét nevezetesebb eseményeit, míg a »Rövid hírek«-ben egybefoglaltuk mindazt, mi mint közérdekü ujdonság megemlítésre méltó volt. A »Mindenféle« rovat végre gazdag tárházává nötte ki magát ugy a hasznos tudnivalóknak, mint egyéb érdekes és mulattató apróságoknak.

Lapunk beosztása jövőre is az eddigi marad s tartalmát illetöleg azon leszünk, hogy azt az eddiginél is lehetőleg élénkebbé és változatosabbá tegyük. S e tekintetben támogatni fognak bennünket azon ujjabb íröi erök, kik munkásságukat lapunknak felajánlották. Részünkröl nem fogunk elmulasztani semmit, hogy egyetlen katolikus szellemü és irányu szépirodalmi és

Folytatás a mellékleten.

ismeretterjesztő magyar hetilapunk tisztességgel és becsülettel megállja helyét.

A tisztelt közönségen van a sor tömeges pártfogása által a lap további fölvirágzását előmozdítani. Bizalommal fordulunk tehát hozzá, kérve, miszerint a »Katholikus Hetilap«-ot előfizetésével támogatni s azt ajánlás és előfizetők gyűjtése által minél szélesebb körökben terjeszteni sziveskedjék.

A lap előfizetési ára: **Egész évre 4 frt; félévre 2 frt; negyedévre 1 frt.**

Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők (Budapest, IV. kerület, Lövészuteza 11. sz.). Az előfizetési pénzek beküldésére legalkalmasabbak a postai utalványok.

Gyűjtőknek 8 előfizető után 1 tiszteletpéldánnyal szolgálunk. — A pontos és fenakadás nélküli szétküldés érdekében méltóztassanak az előfizetéseket lehetőleg e hó végeig beküldeni.

Budapest, 1874. december 10.

Ágoston Antal,

felelős szerkesztő.

MINDENFÉLE.

Pompejus híres szobra. Ezen nem annyira művészeti mint inkább történelmi szempontból híres szobor, melynek talapatánál Julius Caesar a római senatusülésben, 23 tördőfessel meggyilkolva, lelkét kiadta, jelenleg Hertford gróf birtokában van, kinek atyja e szobrot 125,000 frankon vette.

Egy hórihorgas sovány ember találkozik egy részeggel. A sovány megáll s fölkiált: »Ejnye, ejnye, barátom, ugy látom, hogy kend sokat ivott.« »Nekem pedig ugy tetszik, felel a részeg, hogy az ur keveset evett.«

Rossiniról egy érdekes anecdotát beszélnek. Midőn a maestro még Páris egyik külvárosában lakott, egy napon egy szegény werklis mellett ment el, ki werklijén borzasztóan kínította a »Di tanti palpiti« dallamot. Az arra menők megállottak s hallgatták. Egyszerre egy hang oda kiált a tömegből: »Gyorsabban, gyorsabban!« — »Hogyan uram?« — »Hát forgassa gyorsabban, hisz ez allegro.« — »de uram, én nem tudom, hogyan?« — »Hát így ni!« mond a tömeg előtt ismeretlen Rossini s megragadva a werklit el kezdte azt a kellő taktusban forgatni. »Köszönöm, uram, követni fogom utmutatását.« Másnap újra megáll a kintornás és ezuttal eljászotta a »Di tanti palpiti« dallamot épugy mint este Rossini betanította. »Bravo!« kiált egy hang az átellenes házból s egy louis'd'or repül a werklis lábaihoz. S újra Rossini volt, ki a szegény kintornást ily gazdagon jutalmazta.

IRODALOM.

— Egy igen hasznos és korszerű füzetke jelent meg az egri érseki nyomdában. Címe »Választási törvény« kérdések- és feleletekben egybeállította Luga László a »Nép-ujtság« szerkesztője. A tárgy a nép számára van átdolgozva, e könyvecskét azonban haszonnal forgathatja mindaz, ki a választási törvénnyel könnyen megismerkedni ohajt. A füzetke kapható Egerben a »Nép-ujtság« szerkesztőségénél, vagy a lyceumi könyvnyomdában. Egyes füzet ára 15 kr.; 10 példány 1 frt 25 kr.; 25 pld. 3 frt.; 50 pld. 5 frt.; 100 pld. 9 frt.

Társulati Értesítő.

Szent-István-Társulat.

K i m u t a t á s

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Richter Rudolf k. r. házfőnök Magyaróvárott	7	—
Cserni Béla gyulafehérvári főgymnasiunai tanár	10	—
Szuly József pécsi kisseminariumi alkormányzó	267	75
Uskerth János brodnói pléb.	9	45
Konek Benedek köbölkúti pléb.	28	90
Ugyanaz, külön előfizetés	8	—
Valaszky István esp. horgosi plébános	28	35
Ugyanaz, külön előfizetés	20	—
Munkay József ocsovai pléb.	18	—
Kaszap Antal soroksári közgyám	3	15
Mezey Ignác szabadkai káplány	37	80
Minikusz Vincze olaszfalvi lelkész	51	29
Ifj. Bencze István bonyhádi plébános	50	—
Zsemlics István alsó-szölnöki plébános	48	—
Czett Deodát deési levéltárnok	3	15

Megjelent s a Szent-István-Társulat ügynökkéségében (Budapest, Lövészuteza 11-dik szám alatt) megrendelhető:

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT NAPTÁRA

1875. évre.

Ára 25 krajczár.

Megrendelések az elősorolt munkákra posta fordultával eljess ittnek.

Hirdetések.

Van szerencsém tisztelettel tudomásra hozni, miszerint gazdagon berendezett **papir-, író- és rajz-eszközök raktáramon** kívül; még egy minden kelléssel ellátott **könyv- és könyvnyomdát** is berendeztem, és azon helyzetben vagyok, hogy mindennemű **nyomatvány és könyvnyomtatványokat**, — monogrammal, dombor- vagy fekete nyomattal ellátott legfinomabb angol- vagy honi gyártású levélpapírt borítékkal a **legjutányosabb** áron számíthatok.

Különösen ajánlom: igen csinos dobozokban berendezve **50 drb. legfinomabb angol levélpapírokat borítékkal 70 krtól 1 frttig.**

Legujabb monogrammal ellátva 1 frt 40 krtól 2 frttig. 100 drb. legfinomabb honi gyártású levélpapír borítékkal 90 krtól 1 frt 20 krig.

Legujabb monogrammal ellátva 2.40 krtól 2.80 krig. 100 drb. nyomtatott látogató-jegy 50 kr. 100 drb. könyvmatu » » 1 ft.

RIGLER JÓZSEF EDE

papirraktára, kö- és könyvnyomdája

BUDAPESTEN,

belváros, kecskeméti-uteza 11-dik szám alatt.

(1—1)

**Finom
selyemárúk**
és egyéb gyönyörű
női ruhakelmék
nagy választékban kaphatók
HAMBURGER ADOLF
üzletében BUDAPEST, uri utca.
Minták tárhóva készséggel
küldetnek.

Temesváry Emanuel
magyar
cipőgyára
Budapesten,
király-utca 1. sz.,
ajánlja

Nők számára:
Topánkák, brünelből, lakorral finoman
disztrve 2 ft 80 kr.
Ugyanazok gummi-buzóra, magas sza-
básnak, vagy egészen bársonyból,
finom kiállítás 3 ft 60 kr.
Topánkák, finom chagrin- vagy borju-
bőrű, szegezet és csavarral ellá-
tott kettős talppal 4 ft.
Topánkák posztóból, szőrme-béleléssel,
bőrel körülvarrva, csavaros ket-
tős talppal 4 ft 50 kr.
Leánykák és gyermekek számára a
100 fajta 1 ft 20 krtól 2 ft 80 krig.
Vidéki megrendelések postai utánvét
mellett pontosan eszköz-
sítetnek. Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. (4-10)

Urak számára:
Topánkák chagrin- vagy zergebőrűből
4 ft.
Topánkák borju- vagy bagaria-bőrűből,
szegezet és csavaros kettős talp-
pal, igen erősek 4 ft 50 kr.
Ugyanazok orosz lakbagariából ft. 5.50.
Vadász- és tőrdesizmák vízmentes ba-
gariabőrűből, 3-szoros talppal 12 ft.
Csizmák borju- vagy chagrin-bőrűből,
elegans szabásu 10 ft.
Gyermekek-tőrdesizmák, 3-szoros talp-
pal, igen erősek 5 ft.

FOGL D. és TÁRSA

vászon- és fehérnemű-gyára Budapestén
ajánlja gazdagon felszerelt raktárát mindennemű férfi-,
női- és gyermek-fehérneműekből, valamint rumburgi, hol-
landi, creas s fonalgolyocsait, asztalkendők, törülközők, asztal-
és ágyterítők, len- és gyapokelméit, zsinór- és piquet-barket,
chiffon, zsebkendők, férfi- és női harisnyáit
bámulatos olcsó áron.

ÁR JEGYZÉK:

Férfiingek (csak valodi rumburgi vászomból) 1.50, 2 forintig, rán-
czozott mellé 2.50, 3.50, 5.—, legfinomabb 6 ft. (chiffon-
ból) 1.50, 2.—, legfinomabb 2.50.
» harántos mellé 2.80, 3.—,
» himzett mellé 3.50, 6.—.

Színes férfi cretton-ingek, legújabb divatnak, 1.50, 1.80, 2.50.
Oxford- vagy sephir-ingek 2.50, 3.50, 4.—.

Férfi lábbravolók, (valodi vászon, magyar vagy német szabás.) 1.20,
1.50, 1.80, 2.50.

Női ingek (vászon és chiffon) 1.20—4.50 legfinomabb himzett.
Corsettek, simák, himzettek, vagy széllel 1.50, 3—4—5—6 ft.
Női szoknyák uszálylyal, féluszálylyal, simák, diszettek és himzettek,
(valodi francia chiffon) 2—4—5—6—7 ft.
Női barket, piquet és zsinór-barket szoknyák 2.50, 3—4 ft.
Női nadrágok mindennemű vászon- vagy chiffonból 1.20, 1.50, 2—,
2—50, 3.—.

Rövid, térdig érő harisnyák, egy tucatz 3.50—12 ftig.
Valodi vászon zsebkendők, fél tucatz 3.50—12 ftig.
Bátsizt zsebkendők (valodi vászon), fél tucatz 1.20, 4—5 ftig.
Férfiharisnyák tucatzja 3.50, 4.—, 4.50
Férfigaliérok, kézelők, nyakkendők, legújabb divat szerint, mindig készlet-
ben és dús választékban találhatók.

Vidéki megrendelések — postán, vasúti, gőzhajói széküldéssel
pontosan és gyorsan teljesítetnek, a megrendelési ár beküldése
vagy utánvétele mellett. (Férfiingek megrendelésénél a nyakbő-
ség beküldését kérjük.) Meg nem felelő árúk visszacsereleltetnek.

Tisztelettel

Fogl D. és társa fehérnemű-gyárások
Budapest, kishid-utca 5-dik szám, váczy-utca sarkán
a vastuskóhoz. (12—11)

Magyarhonban
legbővebben felszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák
és egyházi-szerekkel
római katolikus és görög rítusban.

Misemondó-ruhák,
Dalmatikák, pluvialék,
albák, rochette,
zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,
ciboriumok, füstölők,
lámpák, gyertyatartók,
tízaranyozott, chinaezüst-
és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK
leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,
váczi-utca 15. szám, Budapestén.
(32—35.)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő **Ágoston Antal.**

Budapest, 1874. Nyomtatott az »Athenaeum« nyomdájában (Barátoktere Athenaeum-épület.)

A mai számhoz van mellékelve a czimlap és a tartalommutató.